

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

III. Vita S. Ursini Altera

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

VITA I dem loco Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba descendisse⁹ visus est. Hoc nimirum baptismo significans homines mundari¹⁰ ab omni vitiorum contagio. Docebat illos et celos aperiri si recte et fideliter crederent in sanctam Trinitatem Patris et Filii et Spiritus Sancti, que ibidem evidentissime demonstrata est. Nichil enim proderit aqua baptismi, nisi credenti quoniam Christus filius est Dei, per humanitatem eis sumptam manifestatus hominibus, qui per divinitatem notus angelis etiam ante incarnationem fuit. Hic autem Deus de Deo Patre natus ante secula, homo fieri in fine temporum dignatus est, sicut prefatus sum, ex virgine Maria, non dimittens deitatis sue iura, ut hominibus sic celestia traderet archana, quibus relevari possent ad illa paradisi gaudia, unde ruerunt olim, dominante gula, transgredientes Domini precepta. » His et aliis quam plurimis gloriosus princeps a beato Ursino instructus documentis, certissime in Deum credidit seque in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti baptizari poposcit. Baptizatus est ergo sine mora Leochadius in eadem ecclesia cum Lusore filio suo etate puerili splendido¹¹ qui postea virtutibus effulsit splendidior¹². Germanus siquidem illius, cui nomen erat Caremuselus, gentilitatis errore involutus, ad tanti splendoris non meruit pervenire decus.

eumque cum filio

Matth. 28, 19.

baptizat;

varias Leocadii aulas

Psalm. 21, 31.

C

dem loco Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba descendisse⁹ visus est. Hoc nimirum baptismo significans homines mundari¹⁰ ab omni vitiorum contagio. Docebat illos et celos aperiri si recte et fideliter crederent in sanctam Trinitatem Patris et Filii et Spiritus Sancti, que ibidem evidentissime demonstrata est. Nichil enim proderit aqua baptismi, nisi credenti quoniam Christus filius est Dei, per humanitatem eis sumptam manifestatus hominibus, qui per divinitatem notus angelis etiam ante incarnationem fuit. Hic autem Deus de Deo Patre natus ante secula, homo fieri in fine temporum dignatus est, sicut prefatus sum, ex virgine Maria, non dimittens deitatis sue iura, ut hominibus sic celestia traderet archana, quibus relevari possent ad illa paradisi gaudia, unde ruerunt olim, dominante gula, transgredientes Domini precepta. » His et aliis quam plurimis gloriosus princeps a beato Ursino instructus documentis, certissime in Deum credidit seque in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti baptizari poposcit. Baptizatus est ergo sine mora Leochadius in eadem ecclesia cum Lusore filio suo etate puerili splendido¹¹ qui postea virtutibus effulsit splendidior¹². Germanus siquidem illius, cui nomen erat Caremuselus, gentilitatis errore involutus, ad tanti splendoris non meruit pervenire decus.

10. Postquam autem religiosus princeps secularis militie omnino curam deposuit, tanto fidei calore exarsit ut pene omnes antiquissimos Bituricensis <pagi vicos ubi proprias possidebat aulas, cum rebus¹³> ibidem deservientibus ac famulis, Deo ac sancto prothomartiri Christi Stephano delegasset; manibusque premissi pontificis cum testamento privilegii necnon et hominibus sancte ecclesie famulantibus perpetuo tradidisset habendos. Compleri enim illud propheticum voluit, ubi¹⁴ ait: « Anima mea Deo vivet et semen meum ipsi serviet. » Semen quippe bone operationis Domino servitutum in terra relinquere voluit quando ei talia munera in perpetuum habenda obtulit. Prefati namque principis aulas isdem pontifex in honore prothomartyris Stephani ecclesias postmodum dedicavit, consecratas sancti

cruoris reliquit. Ordinavit autem isdem sanctissimus Dei pontifex in ipsis ecclesiis sacerdotes et levitas et cuiusque ordinis viros, docens eos esse sobrios, pudicos, stabiles in fide, veraces in sermone, diabolo resistere fortiter et celestibus operibus constanter adherere. O virum apostolicum et fidelem domini sui servum qui talentum sibi traditum ita sedulus negotiator predicando per populum domino suo reddidit duplicatum, ut ab illo meruisset audire illud evangelicum: Euge bone serve et fidelis, quia super³ pauca fidelis fuisti, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Sed cum iam Dominus tanto operi finem imponere decrevisset famulumque suum pro tanto labore voluisset remunerari, primum diem exitus sui de corpore eius quodam febris dolore designavit. At ipse dissolutionem sui imminere prenoscens, fideles discipulos advocat, seque resolvendum esse in proximo eis denuntiat. Qua de causa illos flentes ita consolatus est dicens: « Oportet vos, fratres, potius gaudere quam flere, quoniam non vos deseram sine pastore. Noveritis enim Senitianum virum religiosum, bonis moribus ornatum, prudentem, docibilem in meo constitutum loco. Quem tanta concedet pollere sapientia quod non solum creditum sibi populum sufficienter doceat, verum etiam et cunctarum⁴ contradictiones⁵ heresium possit catholica repellere ecclesia ne sua imperitia imperitos minime decipiat⁶ et huiusmodi casu preventus eveniat⁷ illi quod scriptum est: Si cecus ceco ducatur prebeat ambo in foveam cadunt. Hunc sancte ecclesie preesse cupio, filios habentem subditos cum omni castitate. » Et constituto, immo consecrato Senitiano viro religiosissimo in cathedra Bituricensis ecclesie, beatissimus Ursinus viginti septem annis predicationis sue completis, die quarto kalendarum januarii, vinculis carnis absolutus, angelorum psallentibus choris translatus est ad gaudia paradisi, que diligentibus se repromisit Iesus Christus dominus noster, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat Deus per infinita secula seculorum. Amen.

in ecclesias convertit.

Tit. 2, 2.

Matth. 25, 21, 23.

E

Senicianum

Matth. 15, 14; 1 Tim. 3, 4. *successorem designat.*

F

⁹ discendisse B 1, 2. — ¹⁰ corr., prius mundare B 1. — ¹¹ corr. B 2.

10. — ¹ suppleri ex BHL. 8412. — ² /// ibi B 2.

— ³ corr., prius supra B 2. — ⁴ cuncta B 2. — ⁵ contradictiones B 2. — ⁶ decipiat B 2. — ⁷ emat B 1, 2.

III. VITA S. URSINI ALTERA

E codice Ultraiectino Sancti Salvatoris, ad normam apographi Bruzellensis. Cf. Comm. prae. num. 7.

Vita Nathanaelis episcopi fratris Philippi apostoli qui dicitur Ursicinus.

Ioh. 1,
44, 47.

Nathanael sanctus, frater Philippi apostoli a Bethsaida civitate Andreae et Petri ortus est. Hic est de quo Christus ait: « Ecce verus Is-

raelita in quo dolus non est. » Nathanaelem istum fuisse unum de numero LXXII discipulorum Christi quibusdam visum est. Et si obiiciatur quod Augustinus super Ioannem scribit: Propterea noluit cum Dominus inter discipulos ponere quia idiotas delegit ut confunderet mundum (1), ad hoc potest dici quod Augustinus ibi

(1) Tract. VII, 17, P.L., t. XXXV, p. 1445-46.

discipulos

A discipulos nominat apostolos XII, de quibus praemisit ibidem quod in apostolis nec primus nec medius nec ultimus fuit. Hic Nathanael erat unus de septem discipulis quibus apparuit Christus resurgens ad mare Tiberiadis. Hic Nathanael postea vocatus est Ursicinus et missus a beato apostolo Petro de Roma apud Bituricas. Eidem urbi primus fuit episcopus, ubi post bonorum multorum operum insignia quievit in Christo.

Cuius corpus longo tempore post, scilicet circa annum Domini quingentesimum sexagesimum octavum extra Bituricas in vineis divina revelatione repertum est, et sepultum per manus sancti Germani Parisiensis episcopi in ecclesia Sancti Symphoriani martyris quae nunc beati Ursicini nomine obumbrata sancti martyris vocabulum amisit (1).

VITA II

(1) Sequitur Catena Patrum de Nathanaele.

DE SANCTO TIMOTHEO

EPISCOPO ANTINOI IN AEGYPTO

SAEC. IV

COMMENTARIUS PRAEVIUS

P. P.

Synaxarium Alexandrinum de S. Timotheo

1. Extra synaxarium arabicum ecclesiae copticae, quod hic, ut alias solent, sequuntur Habessini, vix ulla usquam servata est memoria sancti cuiusdam confessoris, nomine Timothei, qui Diocletiani et Constantini Magni aetate episcopus fuerit civilitatis Antinoi in Aegypto superiore. Immo etiam in prima forma synaxarii Alexandrini, quam dimidiato circiter saeculo XIII (1) consarcinavit Michael Alhrbis et Maligiae episcopus, non videtur existisse S. Timothei elogium. Abest enim a codice bibliothecae Nationalis Parisiensis 4860 (2) qui ex antiquioribus est, et fortasse omnium qui in Europa innotuerunt vetustissimus, si reapse ad extremum saeculum XIV pertingit, ut indubitanter asserit Renatus Basset (3). Aut igitur a Johanne Parali episcopo aut ab aliquo eorum qui recentiore aetate opus Michaelis retractarunt Timothei mentio addita fuerit oportet. Unde autem synaxarista hinc posterior eam hauserit, coniectando assequi non possumus.

historiam refert inanem

2. Et re quidem vera sancti historia, qualis nobis exhibetur, rebus adeo vacua est ut ipsa sua inanitate investigationem effugiat. Sic ea paucis comprehendi potest. Timotheus, ignotis parentibus, incerto tempore et loco natus, a prima aetate monasticam vitam complexus est: in quo coenobio et quo magistro, importunus sit qui resciscere voluerit. Neque certius constat quando et cuius voluntate Antinoi episcopus factus sit. Saeviente in christianos Diocletiano imperatore, in carcerem coniectus est cum aliis plurimis fidelibus quorum pars maxima in tormentis interiit. Tribus post annis, cum Constantinus magnus pacem ecclesiae restituisset, Timotheus cum paucis confessoribus

qui superstites erant e custodia emissus est, et ad ecclesiam suam redux sollemnem supplicationem instituit pro iniquo iudice a quo tanta malefacta perpessus fuerat. Quod cum ad aures praefecti pervenisset, is rei admiratione permotus, in episcopi disciplinam se tradidit, suscepioque baptismo, munere suo se abdicavit atque monachus factus est. Sanctus autem Timotheus in regendo grege suo perrexit et in pace aetatem absolvit. Haec synaxarista.

3. Iamvero nugatorum foret naevos erroresque huius modi historiae singillatim exquirere, quam patet aevo sequiore, ab indocto homine nobis narratam esse, qui ne suspicabatur quidem post Christum natum tempus unquam fuisse cum in Aegypto monachi non existerent. In primis suspecta est eius similitudo cum narratiunculis quibusdam aperte fabulosis. Nempe in libris hagiographicis coptorum alii celebrantur confessores, seu martyres citra sanguinis effusionem, qui in Aegypto et quidem in eadem illa civitate Antinoi, post pulsum regno Diocletianum et carceribus emissi fuerint. Exemplo sit S. Poemen (Bamūn) e Miniat Chaṣib, in finibus Hermopoleos Magnae (Ašmunān), qui fertur Antinoi plurima tormenta perpessus esse, donec, eversa idolatria, a Constantino imperatore liberatus est (4); itidemque S. Nub vel Anub confessor (5), qui in illius Passione vel potius synaxario memoratur, et proprium elogium habet ad diem 23 mensis pagni. Dicitur is quidem cum aliis septuaginta uno e custodia emissis ab ipso Constantino imperatore honoris causa arcessitum fuisse (6). Horum simillima imago est S. Nabraha, cuius Acta coptice exstant.

et ad per-
vagatum
exemplum

F

(1) Vid. Fr. GÖLN, *Der Nomokanon Mihd'als von Malig*, in *Oriens Christianus*, t. VI (1906), p. 75-78. — (2) R. BASSET, *Le Synaxaire arabe jacobite (rédaetion copte)*, in *Patrologia Orientalis*, t. III [s. a.], p. 286; J. FORGET, *Synaxarium Alexandrinum*, in *Corpus Scriptorum christianorum Orientalium*, Ser. arab., Textus, ser. 3, t. XIX (1912), pp. 312, 315. — (3) BASSET, op. c., *Patrologia Orientalis*, t. I, p. 220. — (4) *Synaxarium copticum* ad d. 9 choiac; BASSET, *Patrologia Orientalis*, t. III, p. 412-15;

FORGET, op. c., t. XVIII, p. 144-46; cf. synaxarium aethiopicum ad d. 9 tāhsās; ZOTENBERG, *Catalogue des manuscrits éthiopiens de la Bibliothèque Nationale*, p. 166. — (5) Isne cuius ecclesiam prope Hermopolim (Ašmunān) memorat abū Ṣāliḥ, an quis alius, incertum. Cf. B. A. EVETTS, *The Churches and Monasteries of Egypt and some neighbouring countries attributed to Abū Ṣāliḥ the Armenian*, in *Anecdota Oxoniensia, Semitic series*, t. VII (1895), fol. 38a. — (6) *Synaxarium Alexandrinum*, FORGET, op. c., t. XIX, Qui